

**¿Qui eren
els ibers?**

▷ GRÀCIES ALS TEXTOS D'HISTORIADORS GRECS I ROMANS, SABEM QUE...

- Els grecs denominaven **ibers** els habitants de la costa mediterrània de la Península Ibèrica.
- El terme **ibers** comprendria diversos pobles, tres dels quals ocuparen l'actual territori valencià: els **ilercavons**, els **edetans** i els **contestans**.
- Els ibers eren un poble guerrer, amb ciutats importants governades per reis poderosos.

LA PRIMERA ESCRITURA DE LA PENÍNSULA IBÈRICA ▷

Els ibers parlaven una llengua molt antiga i per a escriure-la van utilitzar signes dels alfabetos que ells coneixien, el fenici i el grec. El resultat va ser una escriptura original i única, un **alfabet síl·labes**. Podràs comprovar-ho si transcrius el text que apareix en la història de KEMIEGIAR.

Normalment este alfabet s'escriu amb un punxó sobre làmines de plom, i a vegades també sobre ceràmica, pedra, os i altres objectes metàl·lics. Alguns d'estos textos els trobaràs en la Sala VII del museu (2a planta).

L'escriptura ibèrica més antiga que es coneix és de finals del s. v a.C. i es va deixar d'utilitzar quan els romans que van arribar a estes terres van imposar progressivament l'ús del llatí.

Els investigadors han aconseguit transcriure els alfabetos ibèrics, és a dir, escriure'ls amb les nostres lletres però encara no han arribat a traduir-los. Actualment es continua sense poder entendre el significat exacte dels textos, només noves troballes podran contribuir a la resolució d'este enigma.

Plom de La Bastida de les Alcusses (Moixent), s. iv a.C. Sala VII del museu (2a planta).

Moneda de bronze d'Arse-Saguntum (Sagunt), s. ii a.C. Sala VIII del museu (2a planta).

Paleolític

Primers sapiens

200.000

35.000

Aparició de l'art

▶ GRÀCIES A LES DADES APORTADES PER L'ARQUEOLOGIA, SABEM QUE...

- Les excavacions realitzades en el jaciment de **Los Villares** (Caudete de las Fuentes) ens han permès comprendre millor com es formà la cultura ibèrica a les nostres terres.
- El seu origen es remunta al s. VI a.C., quan la població local de la fi de l'Edat del Bronze començà d'adoptar les novetats que duïen els comerciants fenicis i grecs.
- Algunes d'estes novetats foren:
 - El **torn de terrisseria** i els forns per a la cocció de les ceràmiques.
 - L'ús del **ferro** per a la fabricació d'armes i ferramentes.
 - El cultiu generalitzat de la vinya i de l'olivera per a la producció de **vi** i d'**oli**.
 - L'ús del **molí rotatori**.
 - La utilització de l'**alfabet** i l'encunyació de **moneda**.
 - L'elaboració de joies d'or mitjançant la **filigrana** o soldadura de fils i grànuls sobre làmines.
- Els ibers foren un poble dedicat bàsicament a l'agricultura de secà i a la ramaderia, amb un artesanat especialitzat i una **elit de guerrers i dames**.
- Les ciutats més importants es rodejaven de muralles amb torres i portes fortificades, com s'ha comprovat en les excavacions de **La Bastida de les Alcusses** (Moixent). Les cases eren de planta quadrangular, en algunes ocasions de dues plantes, i s'organitzaven seguint el traçat dels carrers. A l'exterior de la ciutat, en zones allunyades, se situava la **necròpolis** o cementeri.
- En les necròpolis es dipositaven les urnes de ceràmica amb les restes del difunt, després de la seua **cremació** en pires funeràries. Els rics aixovars que acompanyaven alguns enterraments, com també la presència de

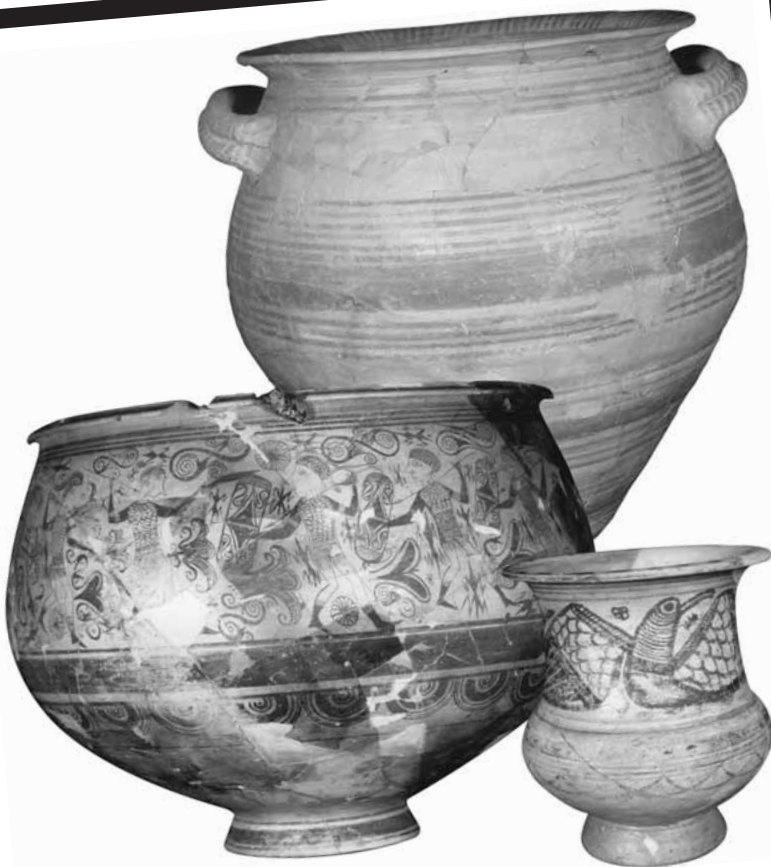

monuments amb escultures, indiquen que els personatges enterrats allí pertanyien a les classes socials més altes.

- Els ibers creïen en déus i els construïen temples i santuaris. Allí depositaven ofrenes i **exvots**. Els exvots eren figures menudes de bronze, argila o pedra que s'oferien a la divinitat com agraïment.
- La ciutat ibèrica d'Edeta, ubicada al **Tossal de Sant Miquel** (Llíria), era la capital d'un ampli territori en el qual es distribuïen llogarets o caserius, amb una funció agrícola, i fortins, dedicats a la defensa.
- Els ibers eren uns grans terrissaires.
- Els ibers desenvoluparen la primera escriptura de la Península Ibèrica.

¿Coneixes ja els principals jaciments ibèrics? Si vols comprovar-ho resol l'activitat *Buscant l'intrús* (contraportada).

Pots veure les ceràmiques de:
- Los Villares (Caudete de las Fuentes) en la Sala II del museu (2a planta).
- Tossal de Sant Miquel (Llíria) en la Sala VI del museu (2a planta).
- Corral de Saus (Moixent) en la Sala V del museu (2a planta).

ELS IBERS EREN UNS GRANS TERRISSAIRES

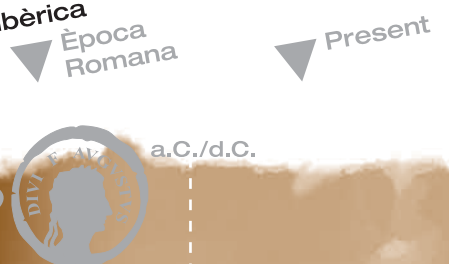
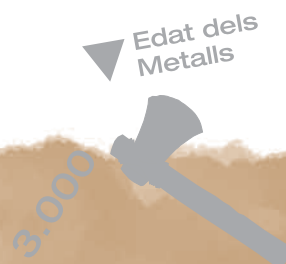
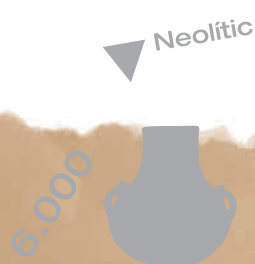
¿T'has fixat en com són de perfectes les ceràmiques ibèriques? Tenen una forma molt regular, amb superfícies llises, parets fines i un color clar molt uniforme.

Açò és així perquè les van fer artesans especialitzats que van utilitzar per primera vegada el **torn de terrisseria** i el **forn** per a coure les ceràmiques, tècniques que van aprendre dels terrissers fenicis i grecs.

Per a decorar-les sempre empraven el color roig i adaptaven els motius a la moda del moment. Així, van desenvolupar tres estils successius en el temps.

Si vols veure l'evolució en les tendències decoratives, et proposem el següent recorregut per la 2a planta del museu:

- 1- Acosta't a la Sala II on la "firma" **Los Villares** presenta la seua col·lecció de **dissenys geomètrics** a base de cercles i línies realitzats amb compassos i pinzells múltiples.
- 2- Entra en la Sala VI i descobreix els grans creadors edetans del **Tossal de Sant Miquel**, famosos per les seues decoracions amb **elements vegetals, figures humanes i animals** al voltant del recipient.
- 3- Per a acabar, en la Sala V, submergeix-te en el màgic món dels **animals i sers fantàstics del Corral de Saus**.

▶ Buscant l'intrús

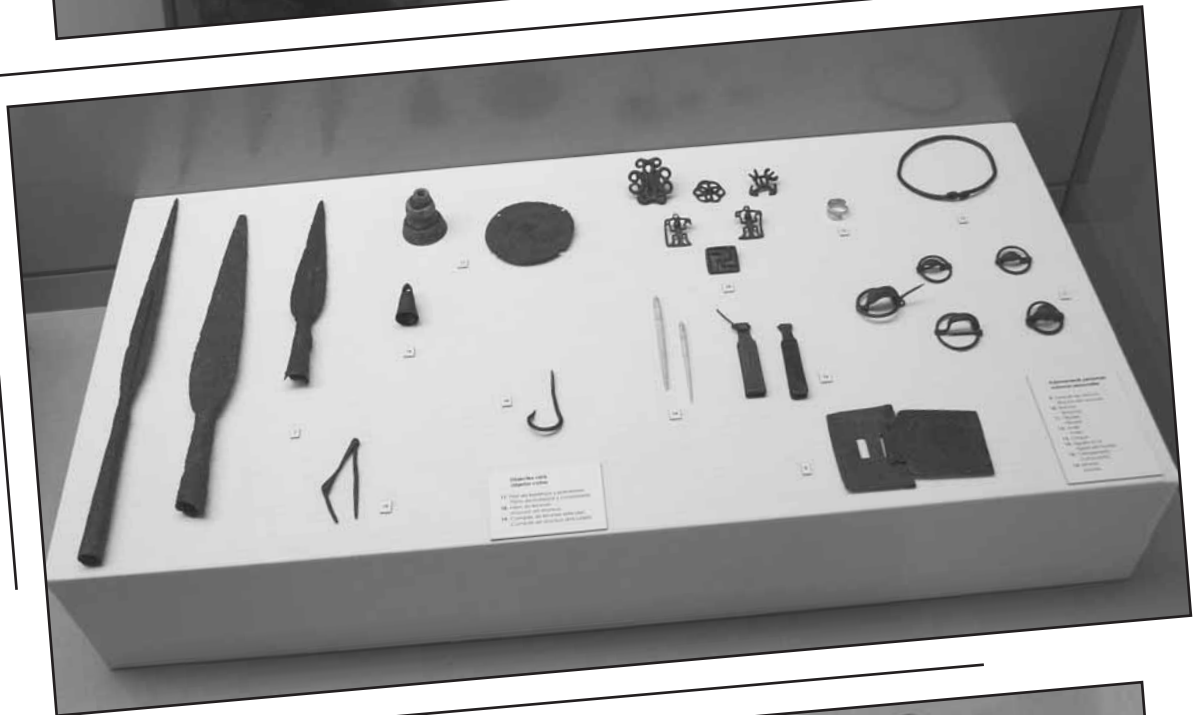
Ací tens 3 fotografies del museu amb materials de 3 poblats ibèrics, però en totes elles s'ha colat un objecte que, a pesar de ser d'època ibèrica, no hauria d'estar ací. ¿Saps quin és?

1. Busca les vitrines en la 2a planta del museu i observa-les atentament.
2. ¿Quin és l'objecte intrús en cada fotografia?
3. Localitza'l en les sales del museu i sabràs per què és l'intrús.

Los Villares (Caudete de las Fuentes)
s. VI a. C.
(2a planta, Sala II)

La Bastida de les Alcusses (Moixent)
s. IV a. C.
(2a planta, Sala III)

El Tossal de Sant Miquel (Llíria)
s. III-II a. C.
(2a planta, Sala VI)

Resposta: Objecte intrús 1: Recipient ceràmic del s. III-II a.C. anomenat Kalathos o barret de copa. Es troba en el poblat del Tossal de Sant Miquel i pot veure's en la Sala VI de la 2ª planta del museu. Està decorat amb una escena pintada de dansaires precedits per músics. Objecte intrús 2: Anell d'or. Es troba en el jaciment de Los Villares, formant part d'un tresoret del s. III-II a.C. Pot visitar-se en la Sala VIII de la 2a planta del museu. Objecte intrús 3: Exvot de bronze del s. IV a.C. conegut com Guerrer de Moixent per haver-se descobert en el poblat de la Bastida de les Alcusses (Moixent). Es troba en la Sala III de la 2a planta del museu.

▷ Els ibers, com els grecs, solien contar històries a través de les decoracions de les seues ceràmiques. Esta que et proposem podria ser la història d'un guerrer edetà anomenat KEMIEGIAR ...

ΔΜΕΘΥΡ'. ΑΘΕΣΑΘ ΣΩΝ ΕΣΡΑ

Transcripció: _____

Títol: _____

▷ Com reconstruir la història de **KEMIEGIAR**

1. **Busca** el recipient ceràmic de la portada en la Sala VI del museu (2a planta), en la vitrina central, i **observa** la seua decoració. (En *Els ibers eren uns grans terrissaires* trobaràs informació).
2. **Obri** el sobre i **ordena** els adhesius tal i com apareixen en el recipient ceràmic.
3. Quan n'estigues segur/a, **apega'ls** en la pàgina que corresponga segons la seua posició en el vas ceràmic.
4. **Busca** en la Sala VII del museu (2a planta) el plafó amb l'alfabet ibèric.
5. En la portada, **transcriu** els signes que acompanyen l'escena, és a dir, escriu-los amb lletres llatines.
6. ¿Entens què diu? No et preocupes, els investigadors tampoc. **Llig** el text *L'escriptura ibèrica* i sabràs per què.
7. Si t'atrevides, **inventa't** un títol per a esta història.

▷ En una ciutat ibera pròxima a la costa, vivia un jove guerrer anomenat Kemiegiar l'habilitat del qual en els combats navals no tenia parió.

Abans de cada batalla, Kemiegiar s'acostava fins a la gran roca triangular on habitava la deessa del mar per a portar-li una ofrena i demanar-li protecció.

Un dia, la deessa, agràida per les seues atencions, l'obsequià amb el millor cavall de l'estable del seu propi espòs, el déu del sol, sense que este ho sabera.

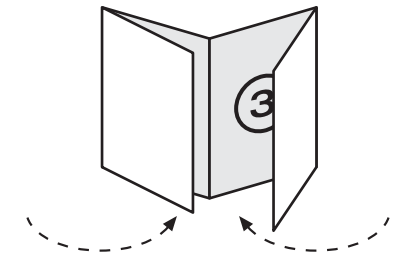
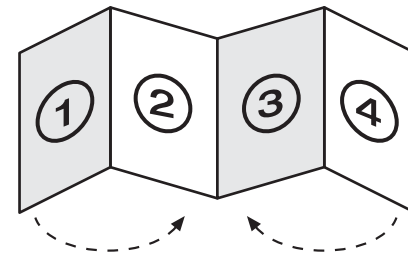
▷ Este déu era representat com un cérvol amb una cornamenta d'or que simulava els raigs solars, perquè quan havia de resoldre algun assumpte en la terra utilitzava com a missatger eixe magnífic animal.

Quan el déu del sol s'assabentà del que havia succeït, s'enfadà molt, perquè Kemiegiar mai no havia visitat el seu temple, així que demanà a la seua esposa que recuperara el seu preat cavall. Llavors, ella encomanà a una cérvola que es dirigira a la terra dels ibers a cercar Kemiegiar.

Mentrestant, a la ciutat, el jove guerrer, muntat en el seu meravellós corser, vencia tots els seus rivals.

► Com muntar este desplegable

1. En casa, **talleu** per la línia discontinua _____
2. **Doblegueu** com en el dibuix.

► Un bon dia, Kemiegjar i els seus germans van eixir de caça i veieren al lluny una cérvola. Immediatament la perseguiren amb els seus cavalls fins que una de les seues llances aconseguí ferir-la en el llom. La cérvola, en sentir-se ferida, girà el cap i amb els seus grans i profunds ulls blaus va mirar Kemiegjar, el qual restà paralitzat en reconèixer-hi la mirada de la deessa del mar.
- Atureu-vos! Cridà, Esta cérvola és l'enviada de la deessa del mar i amb la seua presència els déus ens envien un senyal!

► Kemiegjar baixà del seu cavall, s'acostà a la cérvola per a curar la seua ferida i després la va deixar anar-se'n en llibertat. Esta es reuní amb la seua bandada, que l'esperava prop d'aquell lloc.
El déu del sol, que observava atentamente l'escena, s'adonà del noble cor del guerrer i en gratitud per les atencions donades a la cérvola ferida decidí regalar-li el cavall.
Des d'eixe moment, els cavalls es convertiren en símbol de valor i de prestigi per als ibers.

Sabies que... ▽

... els ibers, com els grecs, solien contar històries mítiques i escenes de la vida quotidiana dels guerrers i de les dames a través de les **decoracions** de les seues **ceràmiques**.

... els **cavalls** en el món ibèric eren animals de prestigi i eren propietat exclusiva de les classes més acabalades.

... els ibers creien en déus i en la possibilitat de comunicar-se amb ells a través d'**ofrenes** i **exvots**.

La història ací narrada, encara que inspirada en dades arqueològiques, és pura ficció. És molt probable, però, que els ibers tractaren de justificar els costums i les creences de la seua cultura per mitjà de relats com este.

Si vols **saber més** sobre qui eren els ibers, llig els textos que trobaràs en ENIG+ n°5.

ENIG+

nº5

▶ **La història de KEMIEGIAR**

